

Hugo Bouter

# Instrumentale muziek in de eredienst

*“Ik zal met mijn geest lofzingen, maar ik zal ook met mijn verstand lofzingen”*

1 Korintiërs 14:15

---

## Genesis 4

Soms wordt het gebruik van instrumentale muziek in de eredienst verdedigd met de stelling dat zingen ook ‘muziek maken’ is. Maar het is niet terecht om het menselijk strottenhoofd als ‘muziekinstrument’ in de eredienst op één lijn te plaatsen met door mensen vervaardigde instrumenten. De oorsprong van menselijke muziekinstrumenten ligt volgens Genesis 4:21 in de godloze cultuur van de nakomelingen van Kaïn, niet bij het nageslacht van Set.

Van de eredienst van de familie van Set wordt heel eenvoudig gezegd dat men begon ‘de naam van de Here aan te roepen’ (Gen. 4:26). Hoe hebben Set en zijn nakomelingen dit gedaan? Het vers wekt de indruk dat het zonder muziekinstrumenten is gebeurd. Er is immers slechts sprake van ‘aanroepen’, en dat is een activiteit van de menselijke stem (alsmede van de geest en van het verstand volgens 1 Kor. 14:15). Het is de ‘vrucht van de lippen’, die wij als een lofoffer aan God brengen (Hebr. 13:15).

Van het menselijk strottenhoofd kan men zeggen dat het een ‘instrument’ is dat rechtstreeks van God de Schepper afkomstig is. Zoals opgemerkt kan dat niet worden gezegd van de instrumenten van Jubal en zijn nakomelingen, die juist hun oorsprong vonden in de cultuur van een van God afgeweken mensengeslacht. Een

tegenargument dat men naar voren brengt, is dat Jubal en de zijnen slechts de goede gaven van God, die Hij in de schepping aan de mens had geschonken, hebben ontsloten. Dat is op zich genomen terecht, zoals ook landbouw, veeteelt en metaalbewerking als zodanig geen afkeurenswaardige zaken zijn (Gen. 4:2,20,22).

Maar de vraag is hoe de nakomelingen van Kaïn deze gaven en mogelijkheden zullen hebben gebruikt? Zeker niet tot eer van God! Zo is er in onze hedendaagse cultuur, die evenzeer van God vervreemd is, ook heel veel muziek die niet tot Zijn eer is. Het komt dus vooral aan op de vraag *hoe* wij muziek en muziekinstrumenten gebruiken. Toch is dat niet de enige factor die van belang is. De informatie die het slot van Genesis 4 ons verschaft, blijft belangwekkend met het oog op onze gezamenlijke eredienst. Deze verzen pleiten voor grote eenvoud en soberheid bij de diensten.

Later zien wij in de geschiedenis van Israël dat het gebruik van begeleidende muziekinstrumenten in de eredienst door God nadrukkelijk werd voorgeschreven. We kunnen stellen dat ze werden geheiligd voor de dienst van God, zoals dat ook het geval was met zoveel andere voorwerpen en materialen die nodig waren voor de tabernakel- en tempeldienst. Deze muziekinstrumenten pasten bij het karakter van het aardse heiligdom en van het aardse volk van God gedurende de oudtestamentische bedeling.

## Het Nieuwe Testament

Zodra wij het Nieuwe Testament raadplegen, ontbreekt echter ieder voorschrift voor het gebruik van muziekinstrumenten in de eredienst. Wij lezen niets over snaar- of blaasinstrumenten, maar wel over het zingen in onze harten voor God en het aanroepen van de Here uit een rein hart (Kol. 3:16; 2 Tim. 2:22).

Het ontbreken van voorschriften ten aanzien van muziekinstrumenten in de christelijke eredienst heeft ons zeker veel te zeggen over het karakter van de christelijke aanbidding. Zoals gezegd pleit alles ook hier voor een sobere vorm van de eredienst. De nadruk valt voortaan op het innerlijke en geestelijke gehalte van de dienst, hoewel er natuurlijk wel stoffelijke elementen zijn aan te wijzen.

Het gaat echter in de eerste plaats om een gééstelijk heiligdom (Ef. 2:22), gééstelijke offeranden (1 Petr. 2:5), en een gééstelijk altaar (Hebr. 13:10,15). Dit houdt kennelijk verband met de verandering van bedeling, de overgang van het

judaïsme naar de christelijke eredienst, die een aanbidding is in geest en waarheid rondom Christus als het ware Middelpunt van Zijn volk (Matt. 18:20; Joh. 4:20vv.).

## Het boek Openbaring

Alleen in het laatste bijbelboek is weer sprake van harpen, die gehanteerd worden door opgestane en verheerlijkte heiligen. Ik denk dat dit verband houdt met het bijzondere karakter van de Openbaring. Wij bevinden ons in dit boek op het terrein van Gods regering met de aarde, wat bij uitstek een oudtestamentisch onderwerp is. Gods wegen met Israël en de volken, ja, met de hele schepping, bereiken hier hun afsluiting en voltooiing. Maar dat zijn *andere* thema's dan de hemelse positie van de Gemeente, de waarheid van het lichaam van Christus e.d., zoals wij die in de brieven van het Nieuwe Testament vinden. De brieven reppen met geen woord over de noodzaak of wenselijkheid van muziekinstrumenten bij de aanbidding.

Bovendien zijn de harpen in de Openbaring ongetwijfeld symbolisch bedoeld, evenals de witte gewaden en de kronen van de hemelse heiligen. De harpen worden in Openbaring 5:8 immers direct verbonden met 'schalen vol reukwerken', waarvan de symbolische betekenis als volgt wordt omschreven: het zijn de gebeden van de heiligen – gebeden die als liefelijk reukwerk aan God worden aangeboden en voor Zijn aangezicht opstijgen.

Als men dit soort dingen (harpen, lange gewaden, wierook) als standaard invoert in het christendom, is dat niets anders dan ritualisme – wat in de meeste staatskerken en in het rooms-katholicisme duidelijk aanwijsbaar is. Wij leven nu echter niet in de tijd om te pleiten voor de invoering van harpen en andere muziekinstrumenten, van speciale ambtsgewaden en schalen vol reukwerk. Dat past eenvoudig niet bij de bedeling van de genade en van de Geest, en de eredienst van de Gemeente van God.

Wij kunnen dus niet van alle uiterlijke elementen in de eredienst zeggen, zoals soms gebeurt: 'Het mag, maar het hoeft niet'. Niet alles kan en mag. Het gebruik van bepaalde middelen en mogelijkheden dient telkens te worden getoetst aan Gods Woord. Dat geldt ook voor het gebruik van expressiemiddelen zoals toneel, mime, dans en drama. Dit trekt de prediking in de amusementssfeer. Ook hiervoor beroept men zich ten onrechte op het Oude Testament. Maar 'wie lof offert, eert Mij' (Ps. 50:23).

---

Oude Sporen 2015

